

ІНДИКАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

О.С. МОРДОВЦЕВ

В сучасних умовах необхідно розробляти механізми непрямого регулювання діяльності незалежних суб'єктів господарської діяльності, організацій, установ і населення, які направлені на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку (СЕР) територій регіону. Одним з таких механізмів є індикативне планування, яке можна розглядати як процес формування системи індикаторів, що характеризують СЕР територій регіону, і державне регулювання розвитку для досягнення цільових значень індикаторів (точок зростання). Впровадження індикативного планування в сполученні з сучасними інформаційними технологіями дає можливість ефективного керування як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. Досвід індикативного планування мають такі країни як Японія, Франція. Проблемам індикативного планування присвячені роботи українських і російських учених [1-3].

Ефективність індикативного плану багато в чому залежить від вибору системи цільових індикаторів розвитку. Практично доведено, що велика кількість індикаторів, по-перше, ускладнить процес прогнозування та вибір найбільш пріоритетних напрямів СЕР, по-друге, може призвести до проблем фінансового забезпечення через необґрунтоване завищення витрат у процесі реалізації такого плану. Оскільки на сучасному етапі розвитку країни вперше головною метою соціально-економічного розвитку регіону визначені не темпи зростання економічних і соціальних показників, а забезпечення гідної якості життя населення, то системою індикаторів цілі повинні стати інтегральні групові індикатори, що характеризують рівень і якість життя. Отже, індикатори економічного розвитку, конкурентоспроможності економіки території мають бути віднесені до індикаторів стану. На кожному етапі реалізації плану необхідно оцінювати їх вплив на індикатори якості життя.

До основних методів регулювання можна віднести: економічні (податкова, бюджетна, грошово-кредитна, тарифна політика), нормативно-правові (підзаконні акти, положення, розпорядження, регламенти), організаційні (розроблення стратегій, програм, планів розвитку, координація планів і програм розвитку), адміністративні (ліцензії, квоти, санкції, стандарти, норми, державні замовлення, ціни, контроль і санкції) методи. Найважливішим механізмом регулювання є регіональні цільові програми розвитку.

На перших етапах розробки індикативних планів необхідні результати моніторингових досліджень. Реалізація методики побудови інтегральних групових індикаторів, що характеризують пріоритетні напрями СЕР, дозволяє оцінити фактичний стан розвитку територій. Використання в рамках моніторингу сучасних методів прогнозування дає можливість намітити індикатори цілі, тобто визначити очікувані значення індикаторів після реалізації індикативного плану.

Індикативне планування – це досить складний технологічний процес, який вимагає залучення наукового потенціалу регіону і використання сучасних інформаційних технологій. Тільки в цьому випадку можна побудувати ефективну систему індикаторів; здійснювати прогнозування динаміки індикаторів цілі впродовж всього періоду розробки та реалізації індикативного плану.

Існуючі прогнозно-аналітичні інформаційні системи, такі як «ПАК МО» і «ТРАСТ», в основному розроблені для муніципальних утворень Російської Федерації. Таким чином, на сучасному етапі для виконання ефективного індикативного планування необхідно розвивати ІС (інформаційні системи) моніторингу СЕР і розробляти вітчизняні прогнозно-аналітичні ІС.

1. Погребняк М. М. Індикативне планування як основа удосконалення системи державного регулювання економіки України / М. М. Погребняк // Ринкова трансформація економіки України : проблеми регулювання : монографія / за ред. В. Ф. Беседина, А. С. Музиченка. — К., 2005. — С. 141—145. 2. Лавлинский С. М. Модели индикативного планирования социально-экономического развития ресурсного региона / С. М. Лавлинский ; Югорский науч.-иссл. ин-т информ. технологий. — Новосибирск : Изд-во СО РАН, 2008. — 247 с. 3. Долішній М. Ринкові механізми регіонального управління / М. Долішній, О. Мошенець // Регіональна економіка. — 2001. — № 1. — С. 7—17.